

ALFREDAS ŽARI

KARALIUS ŪBAS

PENKIŲ VEIKSMŲ DRAMA

Iš prancūzų kalbos vertė
TOMAS VENCLOVA

Alfred Jarry
UBU ROI
Eugène Fasquelle, Paris, 1922

VEIKĖJAI

ŪBAS

ŪBIENĖ

KAPITONAS BORDELIURAS

KARALIUS VENCESLAVAS

KARALIENĖ ROZAMUNDA

BOLESLOVAS

VLADISLOVAS } juodviejų sūnūs

OŽISLOVAS

GENEROLAS LESKIS

STANISLOVAS LEŠČINSKIS

JANAS SOBIESKIS

MIKALOJUS RENSKIS

CARAS ALEKSEJUS

RIEBONAS

ŠUKŠLIUS } paloviniai

KATYTIS

ŠAMOKSLININKAI IR KAREIVIAI

ŽMONĖS

MICHAILAS FIODOROVIČIUS

BAJORAI

TEISĖJAI

PROBOČIŲ ŠEŠĖLIAI

TARĖJAI

FINANSISTAI

FUINANSŲ PALAIŽŪNAI

SODIEČIAI

VISA RUSŲ ARMIJA

VISA LENKŲ ARMIJA

ŪBIENĖS SARGYBA

KAPITONAS

LOKYS

FUINANSŲ KUINAS

NUSMEGENINIMO MAŠINA

ĮGULA

LAIVO KAPITONAS

PIRMAS VEIKSMAS

PIRMA SCENA

Ūbas, Ūbienė

ŪBAS. Šrūdas!

ŪBIENĖ. Och! Ką pliurpi, Ūbai, gyvuly tu neraliuotas!

ŪBAS. Žiūrėk, kad tavęs nenudėčiau, Ūbiene.

ŪBIENĖ. Ne mane, Ūbai, o ką kitą reikėtų nudobti.

ŪBAS. Kad man žvakigalis atkristų, nesuprantu.

ŪBIENĖ. Negi tu, Ūbai, patenkintas savo likimu?

ŪBAS. Kad man žvakigalis atkristų, šrūdas, ponia, taigi kad enkintas. Kodėl ne: dragūnų kapitonas, karaliaus Venceslaasmens sargybinis, lenkų Raudonojo erelio ordino kavaliere ir buvęs Aragono karalius, ko gi tu dar nori?

ŪBIENĖ. Kaipgis! Tu, buvęs Aragono karalius, rikiuoji pale penkiasdešimt kvėšų su peiliukais, ir sau ramus; o juk gam po Aragono karūnos užsidėti ant makaulės Lenkijos kana.

ŪBAS. Cha! Nenutuokiu, Ūbiene, ką tu čia paistai.

ŪBIENĖ. Negi toks kvailas?

ŪBAS. Kad man žvakigalis atkristų, karalius Venceslavas ir sveikas; o jei net pasimirtų, juk turi vaikų kaip pupų.

ŪBIENĖ. Kas tau kliudo išskersti visą šeimą ir užimti jos eta?

ŪBAS. Cha! Už tai, kad šoki į akis, Ūbiene, galiu tave ir papdyti.

ŪBIENĖ. Eik tu, skystablauzdi, jei mane patupdysi, kas tau pyps kelnų sėdyne?

ŪBAS. Iš tikrųjų? O ką dar užgiedosi? Mano sėdyne už kitas e prastesnė.

ŪBIENĖ. Tavim dėta, mielai įbrukčiau tą sėdynę į sostą. Galėtum prisikimšti kapšą kiek tinkamas, kasdien šveisti riebia dešrą ir važinėti po miestą karieta.

ŪBAS. Jei būčiau karalius, liepčiau, kad man pagamintų didelį gobtuvą, kokį turėjau Aragone,— tie šunsnukiai ispanai jį man nušvilpė.

ŪBIENĖ. Galėtum taip pat pasirūpinti skėtį ir ilgą kaptoną ligi pat kulnų.

ŪBAS. Cha! Žinai, tu mane sugundei. Šėtonėli šrūdinas, šrūde šėtoniškas, jei kada jį užklupsiu žalioj giružėj, bus jam riesta.

ŪBIENĖ. Puiku, Ūbai, dabar šneki kaip vyras.

ŪBAS. Och, ne! Aš, dragūnų kapitonas, turėčiau nudobti Lenkijos karalių! Geriau mirsiu!

ŪBIENĖ (*į šalį*). Och! Šrūdas! (*Garsiai*) Tai tu nori likti plikas kaip tilvikas?

ŪBAS. Po šimts, kad man žvakigalis atkristų, geriau būsiu plikas kaip liesas ir doras tilvikas, negu turtingas kaip piktas ir riebus vilkas.

ŪBIENĖ. O gobtuvas? O skėtis? O ilgasis kaptonas?

ŪBAS. Ir kas toliau, Ūbiene? (*Išeina, trenkdamas durimis*)

ŪBIENĖ (*viena*). Brr, šrūdas, jįsai greitas kaip apatinis girnų akmuo, bet brr, šrūdas, aš jį, regis, truputį išjudinau. Jei dievas gelbės, o aš nesnausiu, gal po savaitės būsiu Lenkijos karalienė.

ANTRA SCENA

Kambarys Ūbo namuose, prabangus stalas

Ūbas, Ūbiene

ŪBIENĖ. Ė, mudviejų svečiai kažkodėl vėluoja.

ŪBAS. Taigi, kad man žvakigalis atkristų. Žarna žarną ryja. Labai jau tu šiandien hiauri, Ūbiene. Ar tai dėl to, kad turėsime svečių?

ŪBIENĖ (*gūžteleja pečiais*). Šrūdas!

ŪBAS (*čiumpa keptą viščiuką*). Ech, nebesitveriu, paragausiu to paukštyčio. Berods, viščiukas. Nieko sau.

ŪBIENĖ. Ką darai, nenaudėli? Kas liks svečiams?

ŪBAS. Bus ir jiems gana. Daugiau nieko neimsiu. Eik, Ūbiene, dirstelėk pro langą, ar nesirenka svečiai.

ŪBIENĖ (*eina prie lango*). Nieko nematau. (*Tuo tarpu Ūbas grybšteli gabalą veršienos*) Aha, ateina kapitonas Bordeliuras ir jo šalininkai. Ką tu ten kramtai, Ūbai?

ŪBAS. Nieko, trupučiuką veršienos.

ŪBIENĖ. Och! Veršiena! Veršiena! Veršiena! Surijo veršieną! Gelbėkit!

ŪBAS. Kad man žvakigalis atkristų, aš tau akis išlupsiu.

Durys atsидaro

TREČIA SCENA

Ūbas, Ūbienė, kapitonas Bordeliuras ir jo šalininkai

ŪBIENĖ. Labądien, ponai, mudu laukėm jūsų nekantraudami. Sėskitės.

KAPITONAS BORDELIURAS. Labądien, ponai. O kurgi Ūbas?

ŪBAS. Aš čia! Aš čia! Po velnių, kad man žvakigalis atkristų, aš gi gana apkūnus.

KAPITONAS BORDELIURAS. Labądien, Ūbai. Sėskit, vyručiai. (*Visi susėda*)

ŪBAS. Och, jei dar valandėlė, būčiau sugraužęs kėdę.

KAPITONAS BORDELIURAS. Klausyk, Ūbiene, ką geresnio mums šiandien duosi?

ŪBIENĖ. Prašom menu.

ŪBAS. Oho! Čia jau įdomiau.

ŪBIENĖ. Lenkiška sriuba, rastrono šoninė, veršiena, viščiukas, šunienos paštetas, kalakutų sturpliukai, obuolių pudingas *à la russe*...

ŪBAS. Sakyčiau, to beveik gana. Ar yra dar kas nors?

ŪBIENĖ (*skalčiuoja toliau*). Glaištytas sūris, salotos, vaisiai, seldumynai, virta mėsa, godūnai, kalafiorai su šrūdu.

ŪBAS. Ech, negi aš Rytų imperatorius, kad galėtume šitai pšvalstyti pinigų?

ŪBIENĖ. Neklausykit jo, ponai, jam ne visi namie.

ŪBAS. Cha! Išdraskysiu aš tau blauzdas.

ŪBIENĒ. Geriau valgytum, Ūbai. Šit lenkiška sriuba.

ŪBAS. Šėtonėli, betgi ji niekam tikus!

KAPITONAS BORDELIURAS. Ne per geriausia, iš tikrųjų.

ŪBIENĒ. Ak jūs nekrikštai, ko gi jums reikia?

ŪBAS (*tekstelėja sau delnu per kaktą*). Man į galvą šovė mintis. Tuoj grįšiu. (*Išeina*)

ŪBIENĒ. Paragausim veršienos, ponai.

KAPITONAS BORDELIURAS. Puiki, aš jau sukirtau.

ŪBIENĒ. O dabar sturpliukai.

KAPITONAS BORDELIURAS. Nuostabūs, nuostabūs! Tegyvuoja Ūbienė!

VISI. Tegyvuoja Ūbienė!

ŪBAS (*grįžta*). O dabar sušuksit: „Tegyvuoja Ūbas!“ (*Atnešęs tam tikrą šepetį, bloškia jį ant stalo*)

ŪBIENĒ. Ką darai, nenaudėli?

ŪBAS. Paragaukit.

Daugelis ragauja ir krinta nusinuodiję

ŪBAS. Ūbiene, duokš rastrono kotletų, noriu pasistiprinti.

ŪBIENĒ. Še.

ŪBAS. Lauk visi! O mes kapitone Bordeliurai, šnektelėkim trupučiuką.

KITI. Ech, betgi mes nieko nevalgę.

ŪBAS. Kaip tai nevalgę? Lauk visi! Bordeliurai, tu pasilik. (*Niekas nepajuda iš vietos*) Jūs dar čia? Kad man žvakigalis atkristų, aš jus užplumpinsiu rastrono šonkauliais. (*Ima jais svaldytis*)

VISI. Och! Ai! Gelbėkit! Ginkimės! Vajėzau! Galas!

ŪBAS. Šrūdas! Lauk. Dabar bus tvarka.

VISI. Bėkim, gelbėkimės! Niekšas Ūbas! Išdavikas, ubago pantis!

ŪBAS. Na, pagaliau išsinešdino. Galima atsikvėpti. Bet sotas tai nesu. Eikš, Bordeliurai. (*Juodu ir Ūbienė išeina*)

KETVIRTA SCENA

Ūbas, Ūbienė, kapitonas Bordeliuras

ŪBAS. Na, kapitone, ką pasakysi apie vaišes?

KAPITONAS BORDELIURAS. Šaunios, šaunios, išskyrus šrūdą.

ŪBAS. Ech, šrūdelis buvo gan skanus.

ŪBIENĖ. Geras dalykas, kas supranta.

ŪBAS. Kapitone Bordeliurai, aš nutariau tave padaryti Lietuvos kunigaikščiu.

KAPITONAS BORDELIURAS. Ką? O aš maniau, kad tu skarmalius, Ūbai.

ŪBAS. Po kelių dienų, gali įsivaizduoti, aš valdysiu Lenkiją.

KAPITONAS BORDELIURAS. Nudobsi Venceslavą?

ŪBAS. Nekvailas, rupūžė, atspėjo.

KAPITONAS BORDELIURAS. Jeigu reikia nudobti Venceslavą, iš jūsų paslaugoms. Aš jo mirtinas priešas ir galvą guldau už savo vyrus.

ŪBAS (*pripuolęs jį apkabina*). Och! Och! Labai tu man patinki, Bordeliurai.

KAPITONAS BORDELIURAS. Ech, betgi tu, Ūbai, dvoki. Niekad nesiprausi, ką?

ŪBAS. Retai.

ŪBIENĖ. Niekad!

ŪBAS. Aš tau koją numinsiu.

ŪBIENĖ. Šrūd palaiki!

ŪBAS. Gali eiti, Bordeliurai, viskas tvarkoj. Bet kad man žvakigalis atskristų, prisiekiu Ūbiene, padarysiu tave Lietuvos kunigaikščiu.

ŪBIENĖ. Na, bet...

ŪBAS. Užsičiaupk, vaikeli.

Visi išeina

PENKTA SCENA

Ūbas, Ūbienė, Žygūnas

ŪBAS. Ko tau? Marš iš čia, žiūrėt į tave negaliu.

ŽYGŪNAS. Pone, jūs kviečiamas pas karalių. (*Išeina*)

ŪBAS. Och, šrūdas, po šimts šetonų, kad man žvakigalis atskristų, viską suuodė, nukirs man galvą! Jėzau! Jėzau!

ŪBIENĖ. Susmuko kaip maišas! O gaišti negalima.

ŪBAS. Och, jau žinau: įduosiu Ūbienę ir Bordeliurą.

ŪBIENĖ. Och tu, pilvūze... Jeigu tu taip padarysi...

ŪBAS. Cha, cha! Lekiu. (*Išėina*)
ŪBIENĖ (*vejasi iš paskos*). Och Ūbai, och Ūbai, aš tau duosiu
pipirų. (*Išbėga*)
ŪBAS (*už kulisy*). Šrūdas, ragana, aš pats tau duosiu.

ŠEŠTA SCENA

Karaliaus rūmai

Karalius Venceslavas su savo karininkais; Bordeliuras; karaliaus sūnūs Boleslovas, Vladislovas ir Ožislovas. Vėliau Ūbas

ŪBAS (*jeina*). Och! Žinot, tai ne aš, tai Ūbienė ir Bordeliuras.

KARALIUS. Kas tau, Ūbai?

BORDELIURAS. Padaugino.

ŪBAS. Taigi, pasigėriau, per daug paėmiau prancūziško vynelio.

KARALIUS. Ūbai, aš noriu pagerbti tave už visa, ką esi nusipelnęs kaip dragūnų kapitonas: nuo šios dienos tu Sandomiro grafas.

ŪBAS. Och šviesiausias Venceslavai, nežinau nė kaip atsidėkoti.

KARALIUS. Nedėkok man, Ūbai, tik rytoj atvyk į didįjį paradą.

ŪBAS. Atvyksiu, bet priimk, maloningasis karaliau, šitą birbynę. (*Iteikia karaliui birbynę*)

KARALIUS. Kam man birbynė, juk aš jau nebejaunas. Atiduosiu Ožislovui.

JAUNASIS OŽISLOVAS. Argi ne pusgalvis tas Ūbas?

ŪBAS. O dabar — duok dieve kojas. (*Grįžtelėja ir pargriūva*)
Och! Ai! Gelbėkit! Kad man žvakigalis atkristų, susidraskiau žarnas ir persiplėšiau jepenis!

KARALIUS (*pakelia jį*). Ūbai, tau neatsitiko nieko blogo?

ŪBAS. Atsitiko, aš tikriausiai pastipsiu. Kur dėsīs tada Ūbienė?

KARALIUS. Mes ja pasirūpinsim.

ŪBAS. Na, dorybių jums nestinga. (*Išėina*) Taip tai taip, karaliau Venceslavai, bet tu vis tiek būsi nudobtas.

SEPTINTA SCENA

Ūbų namuose

Riebonas, Šiukšlius, Katylls, Ūbas, Ūbienė, sąmokslininkai ir kareiviai, kapitonas Bordeliuras

ŪBAS. Ei bičiuliai, pats laikas sudaryti sąmokslą. Tegu kiekvienas tars savo žodį. Jums leidus, pradėsiu.

KAPITONAS BORDELIURAS. Kalbék, Ūbai.

ŪBAS. Tai va, bičiuliai, manyčiau, kad geriausia tiesiog nuoddyti karalių, įbėrus jam aršeniko į pusryčius. Kai tik užės — kris negyvas, ir aš būsiu karalius.

VISI. Fui, šlykštu!

ŪBAS. Ką, jums nepatinka? Tegu tada Bordeliuras dėsto savo planą.

KAPITONAS BORDELIURAS. Mano manymu, jam reikia gerai tvoti kalaviju ir perkirsti nuo makaulės ligi kirkšnių.

VISI. Tik taip! Bus kilnu ir vyriška.

ŪBAS. O jeigu įspirs? Dabar prisimenu, kad paraduose jis avi kaustytais batais — labai skaudės. Jei būčiau žinojęs, tuoj būčiau jus įdavęs, kad tik išsikapstyčiau iš tos balos; manau, už tai jis man nepašykštėtų poros skatikų.

ŪBIENĖ. Och! Išdavikas, šunsnukis, nenaudėlis, gobšas nusęs.

VISI. Ūbai, fui!

ŪBAS. Ei ponai, ramiau, jei nenorit, kad įsikiščiau jus kur reikia. Na, sutinku, surizikuosiu dėl jūsų. Tai tu, Bordeliurai, apsiimi perkirsti karalių.

KAPITONAS BORDELIURAS. Ar nebūtų geriau, jei mes visi, krikdami ir staugdami, drauge jį griebtume? Tada galėtume tikėtis, kad mus parems armija.

ŪBAS. Tebūnie taip. Aš pabandysiu jam numinti koją; jis pasispardo, aš jam sakau „šrūdas“, ir sulig tuo ženkle jūs visi jį čiumpat.

ŪBIENĖ. Taip, ir kai tik jam bus galas, tu stversis įo skeptrą ir karūną.

KAPITONAS BORDELIURAS. O aš su savo vyrais šoksiu vytis karaliaus artimųjų.

ŪBAS. Taip, ir ypač neišleisk iš akių jaunojo Ožislovo. (*Sąmokslininkai išeina. Ūbas bėga įkandin ir juos sustgrąžina*) Poniai, argi galima užmiršti ceremoniją: turime prisiekti, kad narsiai kausimės.

KAPITONAS BORDELIURAS. Kaipgi prisieksim? Kunigo juk nėra.

ŪBAS. Ūbienė jį pavaduos.

VISI. Na, gerai!

ŪBAS. Tai prisiekiate kaip reikiant nudaigoti karalių?

VISI. Prisiekiamo. Tegyvuoja Ūbas!

ANTRAS VEIKSMAS

PIRMA SCENA

Karaliaus rūmai

Venceslavas, karalienė Rozamunda, Boleslovas, Vladislovas ir Ožislovas

KARALIUS. Ožislovai, tu šįryt labai nemandagiai elgeis su ponu Ūbu, mano ordinų kavalerium ir Sandomiro grafu. Todėl aš draudžiu tau dalyvauti parade.

KARALIENĖ. Betgi, Venceslavai, tau pravers visa tavo šeima, jei kartais prireiktų gintis.

KARALIUS. Ponia, aš niekad neatšaukiu pasakyto žodžio. Tavo tuščios kalbos baisiai įkyrios.

JAUNASIS OŽISLOVAS. Klausau, tėve karaliau.

KARALIENĖ. Tai tu, viešpatie, vis dar esi pasiryžęs eiti į tą paradą?

KARALIUS. Kodėl ne, ponia?

KARALIENĖ. Jau kelintą kartą sakau, kad jis man prisisapnavo: smogė tau vėzdu ir įstūmė į Vislą, o erelis, visai toks, kaip Lenkijos herbe, uždėjo jam ant galvos karūną.

KARALIUS. Kam?

KARALIENĖ. Ūbui.

KARALIUS. Jūs iš proto išsikraustėt! Ponas Ūbas — labai taurus bajoras, jis mielai duotųsi arkliais suplėšomas, jei tuo galėtų man pasitarnauti.

KARALIENĖ ir OŽISLOVAS. O, kaip jūs klystate!

KARALIUS. Tylėk, pienburni. O tau, ponia, aš įrodysiu, kad visiškai nebijau pono Ūbo: eisiu į tą paradą kaip stoviu, be ginklis, nė kardo neprisisegęs.

KARALIENE. Baisus neatsargumas! Aš nebematysiu tavęs gyvo.

KARALIUS. Einam, Vladislovai. Einam, Boleslovai.

Išeina. Karalienė ir Ožislovas žiūri pro langą

KARALIENĖ IR OŽISLOVAS. Tesaugc tave dievas ir šventas Mikalojus!

KARALIENĖ. Ožislovai, mudu eisim į koplyčią pasimelsti už tavo tėvą ir brolius.

ANTRA SCENA

Paradų aikštė

Lenkų armija, Karalius, Boleslovas, Vladislovas, Ūbas, kapitonas Bordeliuras ir jo vyrai, Riebonas, Šiukšlius, Katytis

KARALIUS. Kilnūs Ūbai, ženk artyn prie manęs su savo palyda vadovauti kariuomenės apžiūrai.

ŪBAS (*saviškiams*). Dėmesio, vyrai. (*Karaliui*) Einam, jūsų didenybe, einam. (*Ūbo žmonės apsupa karalių*)

KARALIUS. O štai Gdansko raitelių gvardiečių pulkas. Šaunūs vyrai, dievaži.

ŪBAS. Jūs taip manot, karaliau? Man tai jie šlykštūs. Dirstelėkit į šitą. (*Kareiviui*) Kiek laiko nesiprausei, sutvėrime neraliuotas?

KARALIUS. Bet juk tas kareivis labai tvarkingas. Kas jums atsitiko, Ūbai?

ŪBAS. Šit kas! (*Mina jam ant kojos*)

KARALIUS. Ak tu, šunsnuki!

ŪBAS. Šrūdas! Čionai, vyrai!

BORDELIURAS. Valioo! Pirmyn! (*Visi kulia karalių, vienas palovinis sprogsta*)

KARALIUS. Och, gelbėkit! Mergele švenčiausioji, man galas!

BOLESLOVAS (*Vladislovui*). Kas čia darosi? Prie ginklų!

ŪBAS. Chal Karūna mano. Pribaikit anuos, kurie liko.

KAPITONAS BORDELIURAS. Vyt išdavikus! (*Karatėčiai bėga, visi juos vejasi*)

TREČIA SCENA

Karalienė, Ožislovas

KARALIENĖ. Jau šiek tiek apsiraminau.

OŽISLOVAS. Nėra ko bijoti. (*Už scenos bausis triukšmas*)
Ak, ką aš matau? Mano brolius vejasi Ūbas ir jo vyrai!

KARALIENĖ. O viešpatie! Mergele švenčiausioji, tuoj pasivys, tuoj pasivys!

OŽISLOVAS. Visa armija — paskui Ūbą. Karaliaus jau nebėr. Baisu! Gelbėkit!

KARALIENĖ. Boleslovas krito! Nuo kulkos.

OŽISLOVAS. Ei! (*Vladislovas atsigręžia*) Ginkis! Valio! Vladislovai!

KARALIENĖ. Och! Jį apsupo.

OŽISLOVAS. Baigta su juo. Bordeliurės jį perkirto pusiau it dešrele.

KARALIENĖ. Oi, kokia nelaimė! Tie patrakėliai veržiasi į rūmus, kopia laiptais.

Triukšmas stiprėja

KARALIENĖ ir OŽISLOVAS (*parklumpa*). Viešpatie, neapleisk mūsų.

OŽISLOVAS. Ak, tas Ūbas! Šuva prakeiktas, pateks dar jis man į nagus...

KETVIRTA SCENA

Tie patys. Išlaužę duris, įstveržia Ūbas ir patrakėliai

ŪBAS. Ei Ožislovai, ką tu darai?

OŽISLOVAS. Dieve man padėk! Ginsiu motiną ligi paskutinio kraujo lašo! Kas tik prisiartins, kris negyvas.

ŪBAS. Oi Bordeliurai, aš bijau! Geriau aš jau eisiu.

KAREIVIS (*prisiartina*). Pasiduok, Ožislovai!

JAUNASIS OŽISLOVAS. Še tau, parše! (*Perskelia jam kiaušą*) Gavai, ko nusipelnei!

KARALIENĖ. Laikykis, Ožislovai, laikykis!

KAREIVIAI (*artindamiesi*). Ožislovai, prizadam palikti tave gyvą.

OŽISLOVAS. Niekšai nusilakę, kiaulės parsidavusios!

Švaistosi kardu ir daug nudeda

ŪBAS. Och, aš su juo vis tiek susidorosiu!

OŽISLOVAS. Motin, bėk slaptaisiais laiptais.

KARALIENĖ. O tu, vaikeli, o tu?

OŽISLOVAS. Aš iš paskos.

ŪBAS. Stenkitės sučiupti karalienę. Oho, paspruko. O su tavim, nenaudėli... (*Artinasi prie Ožislovo*)

OŽISLOVAS. Dieve man padėk! Štai ir atkeršijau! (*Balsiu kardo kirčiu perrėžia jam kelnes*) Motin, aš tuoj! (*Pabėga slaptaisiais laiptais*)

PENKTA SCENA

Ola kalnuose

Įeina jaunasis Ožislovas su Rozamunda

OŽISLOVAS. Čia mums negrės pavojus.

KARALIENĖ. Ir man taip atrodo! Ožislovai, laikyk mane! (*Virsta ant sniego*)

OŽISLOVAS. Ak, kas tau, motin?

KARALIENĖ. Aš labai sergu, Ožislovai, garbės žodis. Man beliko pora valandų gyventi.

OŽISLOVAS. Ką šneki? Tu sušalai?

KARALIENĖ. Nejau manai, kad aš galiu ištvirti tiek smūgių? Karalius nužudytas, mūsų šeimos nebėra, o tu, kilniausios bajorų giminės atžala, priverstas sprukti į kalnus it kontrabandininkas!

OŽISLOVAS. Ir kas kaltas, viešpatie, kas kaltas? Kažkoks Ūbas, nežinia iš kur atklydęs perėjūnas, plikšis prakeiktas, valkata pasmirdęs! Kai pagalvoju, kad tėvas davė jam ordiną ir grafo titulą, o tas niekšas kitą rytą nesidrovėjo pakelti prieš jį rankos...

KARALIENĖ. Ak Ožislovai! Kai prisimenu, kokie mes buvom laimingi, kol neatsibastė tas Ūbas! O dabar, deja, viskas virto kitaip!

OŽISLOVAS. Ką gi, nepraraskim vilties ir niekad neatsisakykim savo teisių.

KARALIENĖ. Linkiu tau tos laimės, brangus vaikeli, bet pati aš jau tikrai jos neregėsiu.

OŽISLOVAS. Kas gi tau? Ji blykšta, silpsta. Gelbėkit! Bet juk aš vienas dykynėje! O viešpatie! Jos širdis nebeplaka. Mirė! Ar gali taip būti? Dar viena Ūbo auka! (*Rauda, prisidengęs veidą delnais*) O dieve mano! Kaip šurpu keturiolikmečiui likti vienam su baisaus keršto našta ant pečių! (*Jį apima siaubingiausia neviltis*)

Tuo tarpu į olą įžengia Venceslavo, Boleslovo, Vladislovo, Rozamundos vėlės. Drauge su jomis oloje renkasi jų probočiai. Visų seniausiasis prisitartina prie Ožislovo ir švelniai jį pažadina

OŽISLOVAS. Ak, ką aš regiu! Visa mano šeima, mano probočiai. Kas per stebuklas?

ŠEŠĖLIS. Žinok, Ožislovai, kad žemėje aš buvau riteris Motiejus iš Karaliaučiaus, pirmasis karalius ir dinastijos kūrėjas. Įsakau tau atkeršyti už mus. (*Įteikia jam didžiulį kalaviją*) Ir tegu tas kalavijas, kurį tau duodu, negrižta į makštis, kol mirtis neištiks uzurpatoriaus.

Visi dingsta, Ožislovas, likęs vienas, skendi ekstazėje

ŠEŠTA SCENA

Karaliaus rūmai

Ūbas, Ūbienė, kapitonas Bordelluras

ŪBAS. Ne! Aš nesutinku! Norėtumėt, kad tie rajūnai mane visai nustekentų?

KAPITONAS BORDELIURAS. Bet, Ūbai, negi nematai, kad žmonės geidžia dovanų, tau laimingai įžengus į sostą?

ŪBIENĖ. Jei nedalysi mėsos ir aukso, būsi nuverstas po poros valandų.

ŪBAS. Mėsos — prašom! Aukso — ne! Papiaukit tris senus arklius, tiems veltėdžiams daugiau nereikia.

ŪBIENĖ. Pats tu veltėdis! Kaip tik aš ir ištekėjau už tokio galvijo?

ŪBAS. Dar kartą sakau, kad noriu pralobti ir nepaleisiu iš nagų nė skatiko.

ŪBIENĖ. Betgi tavo rankose visi Lenkijos turtai...

KAPITONAS BORDELIURAS. Žinau juk, kad koplyčioje yra didžiulis lobis; mes jį išdalysim.

ŪBAS. Tik pabandyk, nenaudėli!..

KAPITONAS BORDELIURAS. Betgi, Ūbai, jei nedalysi pinigų, žmonės nenorės mokėti mokesčių.

ŪBAS. Tikrai?

ŪBIENĖ. Aiškus daiktas!

ŪBAS. Na, jeigu šitaip, tai aš nieko prieš. Paimkit tris milijonus, iškepkit šimtą penkiasdešimt jaučių ir avinų, juo labiau kad ir man teks kąsnelis!

Visi išeina

SEPTINTA SCENA

Žmonių pilnas rūmų klemas

Ūbas su karūna, Ūbienė, kapitonas Bordeliuras, palaižūnai, apsikrovę mėsa

ŽMONĖS. Štai karalius! Tegyvuoja karalius! Valio!

ŪBAS (švaisto auksą). Šekit! Nelabai norėjau duoti jums pinigų, bet, suprantat, Ūbienė privertė. Užtat pasižadėkit man kaip dera mokėti mokesčius.

VISI. Pasižadam, pasižadam!

KAPITONAS BORDELIURAS. Matai, Ūbiene, kaip jie pešasi dėl aukso. Tikros kautynės!

ŪBIENĖ. Iš tiesų baisoka. Šit vienam suskaldė galvą.

ŪBAS. Gražu pasižiūrėti! Atneškite daugiau skrynių su auksu.

KAPITONAS BORDELIURAS. Jei surengtume lenktynes...

ŪBAS. Gerai sakai. (*Žmonėms*) Mano mieli, ar matot šitą skrynią? Joje trys šimtai tūktančių aukso dukatų, svarių lenkiškų monetų. Tegū tie, kurie nori eiti lenktynių, sustoja kiemo pakraštyje. Kai mostelėsiu nosinaite — bėkit, ir kas bus pirmas, gaus skrynią. O tie, kurie atsiliks, paguodai gaus šitą antrą skrynią — mes ją išdalysim.

VISI. Valio! Tegyvuoja Ūbas! Koks puikus karalius! Ven-
ceslavo laikais nieko panašaus nebūdavo.

ŪBAS (*Ūbienei, džiaugsmingai*). Girdi, ką šneka? (*Visi su-
stoja kiemo pakraštyje*) Viens, du, trys! Pasirengę?

VISI. Taip, taip!

ŪBAS. Marš!

Žmonės bėga, virsta kūliais. Riksmi, sumaištis

KAPITONAS BORDELIURAS. Atbėga! Atbėga!

ŪBAS. Cha! Pirmasis ima liktis.

ŪBIENĖ. Ne, vėl išsiveržia į priekį.

KAPITONAS BORDELIURAS. Och, liekasi, liekasi! Baigta!
Kitas pralenkė!

Antrasis laimi lenktynes

VISI. Tegyvuoja Michailas Fiodorovičius! Tegyvuoja Michai-
las Fiodorovičius!

MICHAILAS FIODOROVİČIUS. Karaliau, nebežinau kaip
dėkoti jūsų didenybei...

ŪBAS. Niekis, bičiuli, niekis. Še skrynią, Michailai. O jūs
išsidalykite antrąją, imkite po luitą aukso, kol išsibaigs.

VISI. Tegyvuoja Michailas Fiodorovičius! Tegyvuoja Ūbas!

ŪBAS. O jus, mano mieli, kviečiu pasivaikšinti! Šiandien at-
veriu jums rūmų duris, malonėkit sėstis prie mano stalo!

ŽMONES. Einam! Einam! Tegyvuoja Ūbas! Kilniausias iš vi-
sų monarchų!

Sueina į rūmus. Girdėti orgijos albalsiai — ji trunka ligi ryto.

U ž d a n g a

TREČIAS VEIKSMAS

PIRMA SCENA

Ūbas, Ūbienė

ŪBAS. Kad man žvakigalis atkristų, štai esu šio krašto karalius, man jau sugedo viduriai, ir netrukus atgabens mano didįjį gobtuvą.

ŪBIENĖ. Iš ko jis padarytas, Ūbai? Karaliauk, jei nori, o tau-pumas ne pro šalį.

ŪBAS. Pačiute tu mano brangioji, iš avikailio, su kabe ir šuns kailio raišteliais.

ŪBIENĖ. Tas gražu, bet dar gražiau karaliauti.

ŪBAS. Tavo teisybė, Ūbiene.

ŪBIENĖ. Turim deramai atsidėkoti Lietuvos kunigaikščiui.

ŪBAS. Kam, kam?

ŪBIENĖ. Ogi kapitonui Bordeliurui.

ŪBAS. Susimildama, Ūbiene, visai man nekalbėkit apie tą sunkarą. Dabar, kai man jo nebereikia, tegu ryja seilę; matys Lietuvą kaip savo ausis.

ŪBIENĖ. Blogai darai, Ūbai, įsigysi priešą.

ŪBAS. O, nusiaspiaut man į tą menkystą, tiek jis man terūpi, kiek Ožislovas.

ŪBIENĖ. Cha! Manai, su Ožislovu jau baigta?

ŪBAS. Po šimts finansų! Ką, tavo manymu, gali man padaryti keturiolikmetis snarglius?

ŪBIENĖ. Ūbai, šnekėk atsargiau. Patikėk manim, reikėtų papirkti Ožislovą malonėmis.

ŪBAS. Dar ir pinigų? O ne, nieko nebus. Per jus jau išmėčiau aš dvidešimt du milijonus.

ŪBIENĖ. Daryk, kaip tau galva rodo, tu dar ją pasikasysi.

ŪBAS. Abudu kasysimės.

ŪBIENĖ. Klausyk, dar sykį kartoju: esu tikra, kad jaunėlis Ožislovas parodys tau, iš kur kojos dygę, nes jis teisėtas įpėdinis.

ŪBAS. Šimts kalakutų, tai argi neteisėtas įpėdinis prastesnis už teisėtą? Cha! Tu mane įžeidei, Ūbiene, aš tave į šipulius sumalsiu. (*Ūbiene sprunka, Ūbas ją vejasi*)

ANTRA SCENA

Didžioji rūmų salė

Ūbas, Ūbiene, karininkai ir kareiviai; Riebonas, Šiukšlius, Katytis, surakinti bajorai, finansistai, teisėjai, raštlininkai

ŪBAS. Duokit šen bajorų skrynią, ir bajorų kablį, ir bajorų peilį, ir bajorystės popierius. O tada atvarykit bajorus.

Kareiviai šiurkščiai stumia bajorus prie Ūbo

ŪBIENĖ. Meldžiu tave, Ūba!, nepersistenk.

ŪBAS. Turiu garbės jums pranešti, jog, trokšdamas praturtinti karalystę, nusprendžiau likviduoti visą bajoriją ir pasisavinti jos lobius.

BAJORAI. Siaubas! Žmonės, armija, čionai!

ŪBAS. Atveskit šen pirmąjį bajorą ir duokit man bajorų kablį. Tuos, kurie bus pasmerkti myriop, įmesiu į duobę, jie pakliūs į Paršagnaibio ir Skatikų rūmų požemį, kame bus nusmegeninti. (*Bajorui*) Kas tu toks, gvėra?

BAJORAS. Vitebsko grafas.

ŪBAS. Kokios tavo pajamos?

BAJORAS. Trys milijonai riksdalių.

ŪBAS. Nuteistas!

Kabliu įmeta bajorą į duobę

ŪBIENĖ. Koks begėdiškas žiaurumas!

ŪBAS. Kitas bajorė, kas tu toks? (*Bajoras neatsako*) Ar atsakysi, gvėra?

BAJORAS. Poznanės didysis kunigaikštis.

ŪBAS. Nuostabu! Nuostabu! Daugiau nėra ko klausinėti. Į duobę. Trečiasis bajore, kas tu toks? Nepatinka man tavo snukis.

BAJORAS. Kuršo, taipogi Rygos, Revelio ir Mintaujos miestų kunigaikštis.

ŪBAS. Puiku, puiku! Daugiau nieko neturi?

BAJORAS. Nieko.

ŪBAS. Jei šitaip, tai į duobę. Ketvirtasis bajore, kas tu toks?

BAJORAS. Podolės kunigaikštis.

ŪBAS. Kokios pajamos?

BAJORAS. Bankrutavau.

ŪBAS. Už tą negražų žodį lįsk duobėn. Penktasis bajore, kas tu toks?

BAJORAS. Torunės markgrafas, Polocko palatinas.

ŪBAS. Nedaug. O dar ką nors turi?

BAJORAS. Man buvo gana.

ŪBAS. Suprantama, geriau mažiau, negu nieko. Į duobę. Ko tu vaipaisi, Ūbiene?

ŪBIENĖ. Tu, Ūhai, per žiaurus.

ŪBAS. Še tau! Juk aš kaupiu turtą. Liepsiu sudaryti savo valdoms savo kadastrą. Raštininke, perskaityk *mano* kadastrą — *mano* valdų sąrašą.

RAŠTININKAS. Sandomiro grafystė.

ŪBAS. Pradėk nuo kunigaikštysčių, pusgalvį!

RAŠTININKAS. Podolės kunigaikštystė, Poznanės didžioji kunigaikštystė, Kuršo kunigaikštystė, Sandomiro grafystė, Vitėbsko grafystė, Polocko palatinatas, Torunės markgrafystė.

ŪBAS. Toliau?

RAŠTININKAS. Tai viskas.

ŪBAS. Nejaugi viskas? Na, jeigu šitaip, tai duokit šen bajorus: noriu pralobti kaip pridera — įsakysiu nugaluoti visus bajorus ir tada gausiu visas valdas, kurios liks be šeimininkų. Vyrai, grūskit bajorus į duobę. (*Kareiviai meta bajorus į duobę*) Greičiau, negaiškkit, dabar imsiu leisti įstatymus,

KELI BALSAI. Kaip tai?

ŪBAS. Pirmiausia reformuosiu teisingumą, o po to eisime prie finansų.

KELI TEISĖJAI. Mes nesutinkam su jokiais reformomis.

ŪBAS. Šrūdas! Pirmiausia nuimsiu teisėjų algas.

TEISĖJAI. O kaip mes duoną užsidirbsim? Mes juk neturtingi.

ŪBAS. Jums eis pabaudos, kurias patys skirsit, ir pasmerktųjų myriop turtal.

PIRMASIS TEISĖJAS. Siaubas!

ANTRASIS. Šlykštu!

TREČIASIS. Skandalas!

KETVIRTASIS. Niekšybė!

VISI. Jeigu šitaip, atsisakom teisėjauti.

ŪBAS. Duobėn teisėjus! (*Teisėjai spirtasi, bet nieko nelaimi*)

ŪBIENĖ. Ak Ūbai, ką tu išdarinėji? Kas dabar vykdyt teisingumą?

ŪBAS. Kas? Aš. Matysi, bus dar geriau.

ŪBIENĖ. Taigi, galiu įsivaizduoti!

ŪBAS. Klausyk, šungalve tu, užsičiaupk. Dabar, ponai, einame prie finansų.

FINANSISTAI. Čia nėra ko reformuoti.

ŪBAS. Kaip tai? Aš noriu reformuoti viską. Pirmiausia, noriu pasilikti sau pusę mokesčių.

FINANSISTAI. Begėdis!

ŪBAS. Ponai, nustatysim vieną dešimtinę nuosavybei, kitą — prekybai ir pramonei, paskui mokesčių už santuokas ir už pakasynas — po penkiolika frankų.

PIRMASIS FINANSISTAS. Betgi tai idiotizmas, Ūbai.

ANTRASIS FINANSISTAS. Tai nesąmonė.

TREČIASIS FINANSISTAS. Nei šis, nei tas.

ŪBAS. Jūs dar šaipysitės? Duobėn finansistus! (*Kareiviai įstumia finansistus į duobę*)

ŪBIENĖ. Bet, Ūbai, susimildamas, kaip tu čia karaliauji, juk tu išskersi visus!

ŪBAS. Ech, šrūdas!

ŪBIENĖ. Kur teisingumas, kur finansai?

ŪBAS. Nieko nebijok, vaikeliau, aš pats eisiu rinkti mokesčių po kaimus.

TREČIA SCENA

Sodžiaus pirkia Varšuvos apylinkėse

Būrys sodiečių

SODIETIS (*jeidamas*). Ar girdėjot didžią naujieną? Karalius žuvo, karalaičiai irgi, jaunas Ožislovas su savo motina slapstosi kalnuose. Be to, Ūbas užgrobė sostą.

ANTRASIS SODIETIS. O aš žinau dar daugiau. Ką tik grįžau iš Krokuvos, tai ten mačiau, kaip vilko lavonus — tris šimtus ar daugiau bajorų ir penkis šimtus teisėjų, — užmušė juos, atseit. Sako, mokesčius dukart didesnius uždės, ir pats Ūbas juos rinks.

VISI. Vajėzau! Kas dabar bus? Tas Ūbas — tikras banditas, o jo šeima, sako, tokia, kad dieve gink.

SODIETIS. Klausykitės: rodos, kažkas beldžias į duris.

BALSAS (*už durų*). Atidarykit, pūzrabambiai prakeikti! Atidarykit, šrūdas jums į akį, vardan švento Jono ir Mikalojaus! Po šimts finansų, renku mokesčius! (*Dūrys įgriūva, vidun įsiveržia Ūbas, o paskui jį gauja lupkų*)

KETVIRTA SCENA

ŪBAS. Kuris čia vyriausias? (*Vienas sodietis žengia žingsnį į priekį*) Kuo tu vardu?

SODIETIS. Stanislovas Leščinskis.

ŪBAS. Dabar, pūzrabambi prakeiktas, gerai klausykis, arba šitie ponai nurės tau ausis. Klausysi ar ne?

STANISLOVAS. Betgi jūsų šviesybė dar nieko nepasakė.

ŪBAS. Kaip tai? Jau valanda, kai šneku. Manai, atėjau čia, anot to, byloti tyruose?

STANISLOVAS. Anaipol taip negalvoju.

ŪBAS. Tai va, ateinu tau pareikšti, pranešti ir įsakyti, kad privalai, nieko neslėpdamas ir negaišdamas, pristatyti savo finansus, antraip būsi uždaigotas. Ei ponai finansų nenaudėliai, rindinkit šen fuinansų važelį. (*Atstumiamas važelis*)

STANISLOVAS. Šviesiausias pone, mums pagal leistrus pareina mokėti tik šimtas penkiasdešimt du riksdaliai, ir tuos jau sumokėjom — per šventą Motiejų štai sueis šešios savaitės.

ŪBAS. Labai galimas daiktas, bet dabar nauja valdžia, ir aš per spaudą paskelbiau, kad jūs mokėsit visus mokesčius du kartus, o tuos, kur vyriausybė paskirs vėliau, — tris kartus. Įvedęs tokią sistemą, greit pralobsiu, paskui visus išgalabysiu ir išdumsiu.

SODIEČIAI. Pone Ūbai, dėl dievo, susimilk, mes gi vargšai žmonės.

ŪBAS. Man nuspiaut. Mokėkit.

SODIEČIAI. Kad negalim, jau sumokėjom.

ŪBAS. Mokėkit, o jei ne — aš jus sugrūsiu kur reikia, jau nekalbant, kad liepsiu kankinti ir kaklus bei galvas nukapoti. Pūzrabambiai prakeikti, karalius aš ar ne?

VISI. Ak, šit kaip? Prie ginklų! Tegyvuoja Ožislovas, iš dievo malonės Lenkijos ir Lietuvos karalius!

ŪBAS. Pirmyn, ponai finansistai, vykdykite savo pareigas.

Prasideda grumtynės; namas griūva, senis Stanislovas vienas sprunka į laukus. Ūbas lieka rinkti mokesčių

PENKTA SCENA

Torunės įtvirtinimų kazematas

Surakintas Bordeliuras, Ūbas

ŪBAS. Cha! Matai, pilietai, kokie reikalai: norėjai, kad tau užmokėčiau, ką esu skolingas, o kai nedaviau, pakėlei maištą, surengei sąmokslą ir dabar tupi kaip didelis. Rupūžėle, švariai padaryta; taip gražiai tave apmokiau, jog pats turėtum padėkoti.

BORDELIURAS. Atsargiau, Ūbai. Vos penkios dienos, kai karaliauji, o jau tiek žmonių išskerdei, jog už tai būtų galima visus šventuosius iš rojaus nutremti į pragarą — ir dar nuodėmių atliktų. Karaliaus ir bajorų kraujas šaukiasi keršto, ir tas šauksmas bus išklausytas.

ŪBAS. Oho, brangus bičiuli, tu gana smailų liežuvėlį beturįs. Jeigu tau pasisektų išsprukti, be jokios abejonės, man būtų bėdos; bet nemanau, kad Torunės kazematai kada paleistų iš glėbio bent vieną dorą bernelį, kurį jiems patikėjau. Tai labanaktis, ir linkiu smagių sapnų, nors žiurkės čia šoka šaunią sarabandą.

Išeina. Palatžūnai užsklendžia visas duris

ŠEŠTA SCENA

Rūmai Maskvoje

*Caras Aleksejus ir jo rūmininkai,
Bordeliuras*

CARAS ALEKSEJUS. Ak, tai tu, begėdi maištininke, padėjai nužudyti mūsų pusbrolių Venceslavą?

BORDELIURAS. Jūsų didenybe, meldžiu atleisti, mane prieš mano valią sugundė Ūbas.

ALEKSEJUS. Ak melagi prakeiktas! Na, ko gi tau reikia?

BORDELIURAS. Ūbas apkaltino mane sąmokslu rengimu ir uždarė į kalėjimą, bet man pavyko išsprukti, penkias dienas ir penkias naktis aš jojau per stepes pas jūsų didenybę maldauti malonės.

ALEKSEJUS. Kuo man įrodysi savo ištikimybę?

BORDELIURAS. Šit narsaus kario kalavijas ir smulkus Torunės miesto planas.

ALEKSEJUS. Kalaviją priimsiu, bet, dėl švento Jurgio, tą planą sudegink; nenoriu, kad mano pergale terštų išdavystė.

BORDELIURAS. Vienas Venceslavo sūnus, jaunasis Ožislovas, dar gyvas; padarysiu, ką galiu, kad jis atgautų sostą.

ALEKSEJUS. Kokį turėjai laipsnį lenkų kariuomenėj?

BORDELIURAS. Vadovavau penktajam Vilniaus dragūnų pulkui ir savanorių kuopai Ūbo žinioje.

ALEKSEJUS. Gerai: skiriu tave į dešimtąjį kazokų pulką jaunesniuoju leitenantu, ir vargas tau, jei mus išduosi. O jei šauniai kausies, aš tavęs neužmiršiu.

BORDELIURAS. Drąsos man nestinga, jūsų didenybe.

ALEKSEJUS. Gerai, eik sau. (*Išeina*)

SEPTINTA SCENA

Ūbo pasitarimų salė

Ūbas, Ūbienė, Iulnansų tarėjai

ŪBAS. Ponai, pradedam posėdį, prašom atidžiai klausytis ir laikytis ramiai. Pirmiausia aptarsim finansų problemas; paskui pašnekėsime apie mano sugalvotą mažutę sistemą giedrai palaikyti ir lietui nuvyti.

PATARĖJAS. Puiku, pone Ūbai.

ŪBIENĖ. Kvaiša!

ŪBAS. Girdi, ponija šrudinyčia, laikyk liežuvi už dantų, aš tau valpytis neleisiu. Taigi, ponai, turiu jums pasakyti, kad finansų padėtis ne per prasčiausia. Nemaža gauja šuniūkščių kasryt laksto po gatves; tie banditai stebuklus daro! Visur tik pleška namai, visur žmonės linksta po mūsų fuinansų našta.

TARĖJAS. O naujieji mokesčiai, pone Ūbai, ar gerai plaukia?

ŪBIENĖ. Visai ne. Santuokų mokesčio kol kas gavom tik vienuolika skatikų, nors Ūbas visus varu veja prie altoriaus.

ŪBAS. Po šimts finansų, kad man šakaliukas nulūžtų, ponija finansiste, klausyk driežuviu ir nemalk ausimis. *(Visi kvatoja)* Geriau atvirksčiai! Tu mane sukvailinai, su tavim aš visai iš proto išsikraustysiu, kad man makaliukas nulūžtų... *(Ieina žygūnas)* Ė, kas ten lenda, ko jis nori? Negaišk, smirde, nes aš tave įsikišiu, kur reikia, jau nekalbant, kad sprandą nukirsiu ir kojas iš sėdynės išrausiu.

ŪBIENĖ. Och, paspruko, bet numetė laišką.

ŪBAS. Skaityk. Regis, man jau galvoj pasimaišė, o gal atpratau skaityti. Greičiau, šungalve tu, čia tikriausiai Bordeliuras.

ŪBIENĖ. Taigi, taigi. Sako, kad caras jį puikiai priėmė ir kad jis įžengs į tavo žemes, sugrąžins į sostą Ožislovą, o tu, girdi, būsi nukautas.

ŪBAS. Ū! Ū! Baisu! Baisu! Ū! Galas man! Vargšelis aš, vargšelis! Ką man daryti, viešpatie švenčiausias? Tasal banditas mane papiaus. Šventas Antanai ir visi šventieji, gelbėkit mane, aš jums duosiu fuinansų ir užžibinsiu jums žvakutes. Viešpatie, ką daryti? *(Striūbaudamas verkia)*

ŪBIENĖ. Yra tik viena išeitis, Ūbai.

ŪBAS. Kokia, brangioji?

ŪBIENĖ. Karas!!

VISI. Dieve mums padėk! Tauri išeitis!

ŪBAS. Taigi mane ir vėl apkuls.

PIRMASIS TARĖJAS. Greičiau, greičiau skelbkim mobilizaciją.

ANTRASIS. Ir kaupkim atsargas.

TREČIASIS. Ir kad artilerija bei tvirtovės būtų parengtos kovai.

KETVIRTASIS. Ir kad armijai nestigtų pinigų.

ŪBAS. Išgrauš! Aš tau galvą nusuksiu. Pinigų neduosiu. Nieko sau istorija! Seniau man mokėjo algą, kad eičiau į karą, o dabar turiu, mat, kariauti savo lėšomis. Ne, kad man žvakigalis atkristų, kariaukim, jeigu jums delnai niežti, bet neleiskim nė supuvusio skatiko.

VISI. Tegyvuoja karas!

AŠTUNTA SCENA

Stovykla ties Varšuva

KAREIVIAI IR PALOVINIAI. Tegyvuoja Lenkija! Tegyvuoja Ūbas!

ŪBAS. Ei Ūbiene, duokš mano šarvus ir lazdą. Netrukus tiek prisirinks mantos, jog aš nebeišspruksiu, jei mane imtų vytis.

ŪBIENĖ. Fu, baily!

ŪBAS. Ak, vėl tas šrūdinas kalavijas nukrito, ir finansų pa-
gaikštis nesilaiko!!! Šitaip aš niekad neišjosiu, o rusai plūsta į
mūsų žemę ir mane užmuš.

KAREIVIS. Karaliau Ūbai, jums iškrito yla ausims badyti.

ŪBAS. Nudėsiu aš tave šrūdpageikščiu ir snukpeiliu.

ŪBIENĖ. Koks jis gražus su savo šalmu ir ginklais — sakytum
šarvuotas moliūgas.

ŪBAS. Cha! Dabar pasibalnosiu žirgą. Ponai, atveskit fuinan-
sų kuiną.

ŪBIENĖ. Tas kuinas, Ūbai, tavęs neišlaikys: penkta diena ne-
ėdęs ir vos gyvas.

ŪBAS. Čia tai bent! Moku už to kuino pašarą dvylika skatikų
per dieną, o jis, mat, ant kojų nepastovi. Juokus kreti, ragana,
ar gal vagišiauji po truputį? (*Ūbienė išraudus nuleidžia akis*)
Tai tegu atveda kitą arklį — pėsčias neisiu, pūzrabambiai jūs
nelemti! (*Jam atveda didžiulį žirgą*) Lipsiu ant šito. Och! Geriau
apžargomis, nes dar nusiversiu. (*Žirgas leidžiasi risčia*) Ė, laiky-
kit šitą galviją, dieve brangus, nulėksiu, ir tada kaput!!!

ŪBIENĖ. Iš tikrųjų jis kvailas. O, atsikėlė. Bet bus susitren-
kęs.

ŪBAS. Šliundra nelaboji, ar aš gyvas, ar jau ne? Vis tiek jo-
siu į karą ir visus ištaškysiu. Vargas tam, kas man pastos kelią!

Įsigrūsiu jį kur reikia, jau nekalbant, kad nosį ir dantis išsukinėsiu ir driežuvį išrausiu.

ŪBIENĖ. Laimingos kelionės, pone Ūbai!

ŪBAS. Užmiršau pasakyti, kad tu lieki eiti mano pareigas. Bet finansų knygas išsivežu; jei mane apvogsi -- pasigailėsi. Skiriu tau už padėjėją palovinį Rieboną. Sudiev, Ūbiene.

ŪBIENĖ. Sudiev, Ūbai. Pribaik carą atsakančiai.

ŪBAS. Savaime suprantama. Nosį ir dantis išsukinėsim, driežuvį išrausim, o kiaurai ausis lazdeleį prakišim.

Gaudžia trimitai, armija išžygiuoja

ŪBIENĖ (*viena*). O dabar, kai tas bobausis iškeliavo, pasirūpinsim savo reikalais, nudaifgosim Ožislovą ir čiupsim išdą.

KETVIRTAS VEIKSMAS

PIRMA SCENA

Senujų Lenkijos karalių kripta Varšuvos katedroje

ŪBIENĖ. Kurgi tas lobis? Kad bent kokia plokštė skardžiau suskambėtų. O juk gerai skaičiavau — trylika akmenų sienoje nuo Vladislovo Didžiojo antkapio; bet nieko nėra. Tikriausiai mane apmovė. A, palaukit: šito akmens aidas skardus. Laikykis, Ūbiene. Drąsiau išlupsim šitą akmenį. Nesiduoda. Imsim aną finansų pagaikštį, dar sykį pravers. Štai! Štai auksas tarp karališkųjų kaulų. Į maišą, viską į maišą! Ak, kas ten per triukšmas? Nejaugi po šitais senais skliautais dar yra kas gyvas? Ne, nieko, tik negaiškim. Griebkim viską. Tie pinigėliai gražiau blizgės dienos šviesoje, negu senųjų valdovų kapuose. Akmenį įstatysim, kur buvo. Kažko man baisu, čia atsidūrus. Kas liko, pasiimsiu kitą sykį — ateisiu rytoj.

BALSAS (*iš Jono Žygimanto kapo*). Niekad, Ūbiene!

Ūbienė sprunka iš pakvalšusi su vogtu auksu pro slaptą išėjimą

ANTRA SCENA

Aikštė Varšuvoje

Ožislovas ir jo šalininkai, žmonės ir kareiviai

OŽISLOVAS. Pirmyn, bičiuliai! Valio Venceslavui ir Lenkijai! Tasai senas niekšas Ūbas išėjo, paliko ragana Ūbienė su savo paloviniu. Aš pasiryžęs pulti pirmasis ir susigrąžinti savo protėvių viešpatiją.

VISI. Tegyvuoja Ožislovas!

OŽISLOVAS. Ir panaikinsim visus mokesčius, kur įvedė tas šlykštynė Ūbas.

VISI. Valioo! Pirmyn! Greičiau į rūmus, išrausim piktą sėklą.

OŽISLOVAS. Ėhė, nagi Ūbienė su savo sargyba žengia į priebutį!

ŪBIENĖ. Ko pageidaujat, ponai? Ak, čia Ožislovas!

Minia svaldo akmenis

PIRMASIS SARGYBINIS. Visus langus išmalė.

ANTRASIS SARGYBINIS. Jėzus Marija, mane pritrenkė.

TREČIASIS SARGYBINIS. Po perkūnais, mirštu.

OŽISLOVAS. Akmenimis, vyručiai!

PALOVINIS RIEBONAS. Hm! Tai šit kaip? (*Išsitraukęs kalaviją, puola ir daugybę išskerdžia*)

OŽISLOVAS. Eik šen! Ginkis, šunskumpi!

Kaunasi

RIEBONAS. Man galas!

OŽISLOVAS. Laimėjom, vyručiai! Laikykit Ūbienę!

Girdėti trimitai

A, bajorai ateina į pagalbą. Vykimės tą gyvatę prakeiktą.

VISI. O paskui nusmaugsim senį banditą!

Ūbienė dumia, visi lenka ją vejasi. Šūviai, akmenų kruša

TREČIA SCENA

Lenkų armija žygiuoja per Ukrainą

ŪBAS. Kad tave kiaurai, sėtone švenčiausias, rupūžėlės prakeiktil! Mes čia žūsim, nes mirštam nuo troškulio ir pavargom kaip šuva. Ponas kareivi, būk toks geras ir panešk mūsų finansų šalną, o tu, ponas ulone, paimk šrūdinąją ylą ir fizinį basliuką, kad mums būtų lengviau, nes, kartoju, mes pavargom. (*Kareiviai daro, ką įsakyti!*)

ŠIUKŠLIUS. Hm! Jūsų šveisybe! Keistas daiktas — rusų nematyti.

ŪBAS. Labai gaila, kad mūsų finansinė būklė neleidžia mums įsitaisyti vežimo pagal rangą: mat, idant mūsų žirgas neatsimuštų kanopų, mes visą kelią žygiavom pėsčiomis, tempdamiesi jį

už apynasrio. Bet kada vėl sugrįšim į lenkų žemę, fizikos išmavimo dėka ir šviesaus mūsų tarėjų proto pagalba mes išrasim oro vežimą, kuriuo perskraidinsim ištisas armijas.

KATYTIS. Šit atlekia Mikalojus Renskis.

ŪBAS. Ką gi pasakys tas bernelis?

RENSKIS. Viskas baigta. Šviesiausias karaliau, lenkai sukilo, Riebonas užmuštas, o Ūbienė pabėgo į kalnus.

ŪBAS. Ak tu, pelėda, nelaimės krankly, apuoke tu kelnėtas! Ką tu čia skiedi? Nieko sau istorija! Ir kas tą košę užvirė? Garbės žodis, Ožislovas. Iš kur tu?

RENSKIS. Iš Varšuvos, jūsų didenybe.

ŪBAS. Berneli šrūdinas, jei patikėčiau tavim, liepčiau grįžti atgal visai armijai. Bet tau, ponas berneli, dar nė plunksnos neišdygę, ir šneki kaip sapnuodamas. Drožk į avangardą, valkiuk, rusai netoli, ir netrukus prabils mūsų ginklai — ir šrūdinieji, ir finansiniai, ir fiziniai.

GENEROLAS LESKIS. Ar nematai, Ūbai, slėnyje rusų?

ŪBAS. Iš tikrųjų rusai! Gražiai įklimpom. Kad bent galėtume išnešti kudašių; bet kur tau, stovim ant kalvos — puikiausias taikinyš visiems, kas panorės.

ARMIJA. Rusai! Priešai!

ŪBAS. Dėmesio, ponai, renkimės kovai. Liksim ant kalvelės ir nebūsime kvailiai — į slėnį nelipsim. Aš stovėsiu vidury kaip gyva tvirtovė, o jūs glaudžiai susiburkit aplinkui. Patariu įgrūsti į šautuvus tiek kulką, kiek tik telpa, nes aštuonios kulkos — tai aštuoni rusai, iš karto nukritę man nuo sprando. Pėstininkus surikiuosim kalvelės papėdėj, kad pasitiktų priešus ir vieną kitą paklotų; raitelius — užnugary, kad pultų ten, kur sąmyšis, o pabūklus čia, prie malūno, kad dėtų į pačią tirštumą. Na, o mes įsitvirtinsim malūne ir pilsim pro langą iš fuinansinio pistoleto; duris užrėmsim fiziniu basliuku, o jei kas bandys įlįsti — čekst per galvą šrūdinuoju pagaikščiu!!!

KARININKAI. Klausom, šviesiausias Ūbai.

ŪBAS. Ech, viskas gerai, pergalė bus mūsų. Kiek laiko?

GENEROLAS LESKIS. Vienuolikta ryto.

ŪBAS. Jeigu šitaip, tai einam pietų, nes rusai neatakuos ligi vidurdienio. Pasakyk kareiviams, ponas generale, kad nusilengvintų ir užtrauktų finansų himną.

Leskis pasišalina

KAREIVIAI IR PALOVINIAI. Tegyvuoja tėvas Ūbas, mūsų didis finansistas! Tin, tin, tin; tin, tin, tin; tin, tin, tatin!

ŪBAS. Šaunūs vyrai; garbės žodis, jie man patinka! (*Atlėkęs rusų sviedinys nulaužia malūno sparną*) Oi, bijau! Jėzus Marija, galas jau! Bet ne, nieko baisaus.

KETVIRTA SCENA

Tie patys, kapitonas, paskui rusų armija

KAPITONAS (*prisiartina*). Šviesiausias Ūbai, rusai atakuoja.

ŪBAS. Na ir kas? Ką aš padarysiu? Aš jiems neįsakaiu. Šielp ar taip, finansų ponai, renkimės kovai.

GENEROLAS LESKIS. Štai vėl sviedinys!

ŪBAS. Och, nebeištversiu! Čia lyja švinu ir geležimi, gali kliūti ir mūsų garbingajai personai, Traukimės. (*Vysi trauktasi. Prasideda mūšis. Visus kalvos papėdėj apgaubia dūmų debesys*)

RUSAS (*atakuodamas*). Už dievą ir carą!

RENSKIS. Ak, aš žuves.

ŪBAS. Pirmyn! Cha! Klausyk, gerbiamasis, tuoj gausi į skudurus, nes pridarei man bėdos, supranti, girtuokli, tuo savo vamzdžiu, kuris nenori šaudyti.

RUSAS. Ė, laikykis! (*Šauna į jį iš revolverio*)

ŪBAS. Ach! Och! Aš sužeistas, persautas, persmeigtas, pašarvotas, palaidotas. Och! Nagi palauk! Še tau! (*Sudrasko jį*) Matai? Dar sykį pamėgink, jei nori!

GENEROLAS LESKIS. Pirmyn, drąsiau į ataką, forsuokim tranšėją. Pergalė mūsų.

ŪBAS. Tu taip manai? Tuo tarpu man ant kaktos kur kas daugiau mėlynių, negu laurų.

RUSŲ KAVALERIJA. Valio! Caras ateina!

Pasirodo caras su persirengusiu Bordeliuru

LENKAS. Vajėzau! Vyrai, dumkim, čia juk caras!

KITAS. Jėzau! Forsavo tranšėją.

DAR VIENAS. Pykšt, pokšt! Tas dilba leitenantas nukovė keturis.

BORDELIURAS. Dar ne galas, šunsnukiai! Še, Janai Sobieski, gavai ką nusipelnęs. (*Nudeda jį*) Duokit šen kitus. (*Skerdžia lenkus*)

ŪBAS. Pirmyn, vyručiai! Griebkit aną sukčių! Malt maskvėnus į miltus! Pergalė mūsų. Tegyvuoja Raudonasis erelis!

VISI. Pirmyn! Valioo! Šėtonėli mieliausias! Čiupkit aną štai drimbą.

BORDELIURAS. O dangau, jau baigta.

ŪBAS (*pažinęs jį*). A, tai tu, Bordeliurai! Ak mano branguis! Mes labai džiaugėmės drauge su visa kompanija, kad pagaliau tave aptikome. Paspirginsiu tave ant lengvos ugnelės, oi paspirginsiu. Finansų ponai, užkurkit laužą. Och! Ach! Och! Galas man. Ko gero, mane kliudė sviedinys. Och viešpatie! Atleisk man nuodėmes. Taip, tai pabūklo sviedinys.

BORDELIURAS. Tai parakinio pistoleto kulka.

ŪBAS. Cha! Tu dar drįsti šaipytis! To betrūko! Eik čionai! (*Šoka ant jo ir sudrasko*)

GENEROLAS LESKIS. Ūbai, mes puolam visu frontu.

ŪBAS. Matau. Bet jau nebegaliu, mane suspardė kaip šunytį, norėčiau prisėsti. Och! Kur mano gertuvė?

GENEROLAS LESKIS. Atimk gertuvę iš caro, Ūbai.

ŪBAS. Ech, einu. Marš! Kalavijau šrūdinasis, vykdyk savo pareigą, o tujen, finansų pagalkšti, nesilik! Tegu tad fizinis basliukas stoja į taurias varžybas su lazdele dėl garbės nudobti, persmeigti, nudurti Maskvos carą. Pirmyn, pone mūsų finansų kuine! (*Puola carą*)

RUSŲ KARININKAS. Atsargiau, jūsų didenybe!

ŪBAS. Šel Och! Ai! Ak, vis dėlto kliuvo. Och pone, atsiprašau, palikit mane ramybėj. Och! Aš netyčia! (*Bėga, caras jį vejas*) Panele švenčiausioji, tas patrakėlis mane vejas! Ką aš jam blogo padariau, viešpatie! Och! Žiū, dar reikia persokti tranšėją. Ak, jis čia pat, o priešais — tranšėja! Drąsiau, užsimerkt! (*Peršoka tranšėją, o caras įkrinta*)

CARAS. Ech, prasmegau.

LENKAI. Valioo! Caras įstrigo.

ŪBAS. Ak, baisu atsigręžti! Tupi tranšėjoje. A, taip jam ir reikia, duokit jam, kad apsilaižytų! Pilkit jam į kailį, lenkai, ar jums gaila to nenaudos! Nedrįstu į jį nė dirstelėti! O vis dėlto mūsų pranašystė puikiai išsipildė: fizinis basliukas tiesiog įstabus, ir aš, be jokios abejonės, būčiau carą sėkmingai pribaikęs, jei keistas išgąstis nebūtų mūsų priveikęs ir sunaikinęs mūsų narsumo pasekmių. Bet staiga mes persivertėm kūliais, ir vientelis daiktas, kuris mus išgelbėjo,— tai mūsų gebėjimas joti,

o taipogi mūsų finansų kuino čiurnikaulių tvirtumas bei spartumas, prilygsta tik jo ištvermingumui, ir jo vikrumas, toli pragrašėjęs, lygiai kaip ir gilumas tranšėjos, kuri pačiu laiku parklupdė asmenį, priešišką mums, atseit, va šitam Finansų meistrui. Visa tai labai gražu, bet niekas manęs nesiklauso. Ehe, vėl prasideda mūsų!

Rusų dragūnai atakuoja ir išlaisvina carą

GENEROLAS LESKIS. Na, dabar tai kils panika.

ŪBAS. Cha, bent bus proga pamankštinti kojas. Ei ponai lenkai, pirmyn, arba, tikriau sakant, atgal!

LENKAI. Dumkit, kur kas išmanot!

ŪBAS. Marš! Greičiau! Kas čia per gauja, kaip jie sprunka, kokia spūstis, kaip išsikapstyti, iš tos maišaties? (*Jį stumdo*) Ei tu, šioks ir anoks, atsargiau, nes Finansų meistras duos pajusti tavo kaulams savo galią. Ė, jau nebėra, duok dieve kojas, kol Leskis nemato. (*Pasišalina. Įpuola caras ir rusų armija, persekiojanti lenkus*)

PENKTA SCENA

Ola Lietuvoje. Sninga

Ūbas, Šiukšlius, Katytis

ŪBAS. Ech, šuniška žiema, šaltis spigina kaip velnias, ir Finansų meistro persona jaučiasi įklampus į bėdą.

ŠIUKŠLIUS. Hml Maloningasis Ūbai, ar jau apsiramina po to išgąščio ir sprukimo?

ŪBAS. Taip! Jau nebebijau, bet kojos dar pačios dumia.

KATYTIS (*į šalį*). Na ir meitėlis!

ŪBAS. Ė, ponas Katyti, o kaip laikosi jūsų ausis?

KATYTIS. Puikiai, maloningasis karaliau, jei tik galima laikytis puikiai, kada viskas prastai. To dėlei švinas ją tempia žemyn, ir aš neįstengiau ištraukti kulkos.

ŪBAS. Taip tau ir reikia! Tu irgi vis norėjai kulti kitus. Aš taipogi pasižymėjau šauniu darbu ir, pats nė kiek nerizikuodamas, paskerdžiau keturis priešus, neskaitant visų tų, kurie jau buvo negyvi ir kuriuos mes pribaigėm.

KATYTIS. Šiukšliau, ar žinai, kas atsitiko Renskučiui?

ŠIUKŠLIUS. Gavo kulką į kaktą.

ŪBAS. Kaip aguonas ir pienes, vos tik pražydušias, pakerta negailestingu dalgiu negailestingas kirtėjas, negailestingai kerlęs jų gailestingus snukučius, lygiai taip ir jaunikaitis Renskis žuvo it anoji aguona; šauniai kovėsi, nėr ką sakyti, belgi rusų buvo per daug.

ŠIUKŠLIUS IR KATYTIS. Hm. Poone!

AIDAS. Rrrm!

ŠIUKŠLIUS. Kas čia? Kur mūsų pagaikščiai?

ŪBAS. Ne! Užteks! Kertu lažybų, vėl rusai! Man jau jų gana! Beje, aš su jais apsidirbsiu; jei mane sugaus, įsikišiu juos kur reikia.

ŠEŠTA SCENA

Tie patys. Ateina lokys

KATYTIS. Ū, finansų viešpatie!

ŪBAS. Oi, žiūrėkit, ciuciukas. Koks simpatiškas, dievaži.

ŠIUKŠLIUS. Atsargiau! Och, koks didžiulis lokys! Kur mano šoviniai?

ŪBAS. Lokys! O, baisus žvėris! Ak, aš vargšelis, aš jau suėstas. Viešpatie dieve, gelbėk iš bėdos! Tuoj šoks ant manęs. Ne, griebia Katyty. Och, dar galima atsikvėpti. (*Lokys čiumpa Katyty. Šiukšlius puola jį peiliu. Ūbas lipa ant uolos*)

KATYTIS. Čionai, Šiukšliau! Čionai! Gelbėk, ponas Ūbai!

ŪBAS. Išgrauš! Pats ginkis, bičiuli, o mes tuo tarpu sukalbėsime Pater noster. Kiekvienas bus suėstas, kai ateis laikas.

ŠIUKŠLIUS. Še, biaurybe, še.

KATYTIS. Gerai, drauguži, jis jau manęs taip nebesmaugia.

ŪBAS. Sanctificetur nomen tuum.

KATYTIS. Bailys prakeiktas!

ŠIUKŠLIUS. Ak, jis kandžiojasi! Viešpatie, gelbėk, man jau galas.

ŪBAS. Fiat voluntas tua.

KATYTIS. Och, galų gale aš jį sužeidžiau!

ŠIUKŠLIUS. Valio! Jis kraujuoja. (*Paloviniai rékauja, lokys staugia iš skausmo, Ūbas tebemurma*)

KATYTIS. Laikyk stipriau, aš išsitraukisiu rankinę granatą.

ŪBAS. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.

ŠIUKŠLIUS. Jau išsitraukei? Aš nebeištveriu.

ŪBAS. Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.

KATYTIS. A, štai (*Sprogimas. Lokys virsta negyvas*)

ŠIUKŠLIUS IR KATYTIS. Laimėjom!

ŪBAS. Sed libera nos a malo. Amen. Na ką, tikrai nudvėsé?
Galima lipti nuo uolos?

ŠIUKŠLIUS (*su panieka*). Kaip jums patinka.

ŪBAS. Didžiukitės, nes jei dar esate gyvi ir jei dar mindote Lietuvos sniegą, tai turite dėkoti didžiadvasiškam ir dorybingam Finansų meistrui, kuris iš kailio nėrės, vargo, gerklę plėšė. kalbėdamas poteries už jūsų išsigelbėjimą, ir kuris taip pat vyriškai leido į darbą dvasinį maldos kalaviją, kaip jūs kad miriai paleidot į darbą čia esančio palovinio Katyčio žemiškąją granatą. Mes netgi ypatingai pasiaukojome, kadangi nesvyruodami įkopėme į aukščiausią uolą, kad mūsų maldos lengviau pasiektų dangų.

ŠIUKŠLIUS. Asile tu nelemtas!

ŪBAS. Betgi ir didumas žvėries. Dėkokit man — turėsit vakarienę. Na ir pilvas, ponai! Graikai lengviau sutilptų į jį, negu į medinį arklį, ir mažai betrukė, brangūs bičiuliai, kad mes savo pačių akimis būtume įvertinę jo vidurių talpą.

ŠIUKŠLIUS. Nesitveriu badu. Ką valgysim?

KATYTIS. Lokį!

ŪBAS. Ak jūs, vargšai, negi rysit jį žalią? Čia gi laužo nesukursim.

ŠIUKŠLIUS. Ogi šautuvai su skiltuvais?

ŪBAS. Teisybė. O, be to, čia netoliese, rodos, giraitė, ten bus sausų šakų. Eik, pone Katyti, atnešk. (*Katytis nubrenda per sniegą*)

ŠIUKŠLIUS. O dabar, ponas Ūbai, būk toks geras, išmėsinėk lokį.

ŪBAS. Oi ne! Gal jis dar gyvas. Štai tu jau perpus suėstas, visi tavo galai sukandžioti — taigi pats puikiausiai tinki tam darbui. Aš įskelsiu ugnį, kol anas atgabens malkų. (*Šiukšlius ima mėsinėti lokį*)

ŪBAS. Och, atsargiau! Jis krustelėjo.

ŠIUKŠLIUS. Betgi jis jau atšalęs, ponas Ūbai.

ŪBAS. Gaila, nes šiltas būtų skanesnis. Finansų meistras gali apsirgti viduriais.

ŠIUKŠLIUS (*i šalį*). Pasiusti galima. (*Garsiai*) Padėk trupučiu-ka, ponas Ūbai, aš vienas nesusidorosiu.

ŪBAS. Ne, aš nieko nedarysiu! Aš pervargęs, garbės žodis! KATYTIS (*grįžta*). Na ir sninga, draugužiai, lyg būtume kur Kastilijoj ar Šiaurės ašigaly. Jau vakaras. Po valandos bus visai tamsu. Paskubėkim, kol dar ne visai sutemę.

ŪBAS. Taip, Šiukšliau, girdi? Pasiskubink. Abu negaiškite! Smeikit žvėrį ant iešmo, kepkite žvėrį, aš alkanas, aš!

ŠIUKŠLIUS. Cha! Čia tai jau per daug! Arba dirbsi kartu su mumis, arba nieko negausi, girdi, rajūne!

ŪBAS. Och, man tas pats velnias, aš jį galiu suvalgyti žalia.— jums beliks apsilaižyti. Be to, noriu miego!

KATYTIS. Ką darysim, Šiukšliau? Valgykim dviese. Nieko jis negaus, ir baigtas kriukis. Nebent duosim jam kaulų.

ŠIUKŠLIUS. Gerai. Šit ir ugnelė.

ŪBAS. Och, puiku, jau šilta. Bet kur pažvelgsi, ten rusai. Na ir sprukom, viešpatie! Och! (*Užvirtęs įminga*)

KATYTIS. Norėčiau žinoti, ar Renskis tiesą sakė — ar Ūbie-nė tikrai nuversta nuo sosto? Labai galimas daiktas.

ŠIUKŠLIUS. Baikim kepti.

KATYTIS. Ne, yra svarbesnių dalykų, reikėtų šį bei tą ap-tarti. Manau, būtų ne pro šalį išsiaiškinti, ar tie gandai tikri.

ŠIUKŠLIUS. Teisybę sakai: ar vyti Ūbą velniop, ar pasilikti su juo.

KATYTIS. Rytą protas šviesesnis. Išsimiegokim, bus aiškiau matyti.

ŠIUKŠLIUS. Ne, geriau sprukti patamsyje.

KATYTIS. Tai bėgam. (*Nueina*)

SEPTINTA SCENA

ŪBAS (*kalba pro miegus*). Ei ponas rusų dragūne, atsargiau, nešaudyk, čia žmonės. Och, štai Bordeliuras, koks jis piktas, vi-sai kaip lokys. Ir Ožislovas griūva ant manęs! Lokys, lokys! Už-virto! Koks jis kielas, viešpatie! Nenoriu nieko daryti! Eik šalin, Ožislovai! Girdi, biauirtybe? O šit ateina Renskis ir caras! Oi, gausiu pylos. O čia Aubienė! Iš kur tu ištraukei tą auksą? Pa-

grobei mano auksą, rupūze, išnaršei mano grabą Varšuvos katedroje, netoli mėnulio. Aš jau seniai miręs, tai Ožislovas mane nukovė, ir guliu Varšuvoje šalia Vladislovo Didžiojo, o taip pat Krokuvoje šalia Jono Žygimanto, o taip pat Torunėje, kazemate su Bordeliuru. Jis dar čia! Eik šalin, loky prakeiktas! Tu panašus į Bordeliurą. Girdi, šėtono veisle? Ne, negirdi! Nevidonai nupiovė jam ausis. Nusmegeninkit, žrudykit, piaukit drižuvius, grobkite finansus ir lakit, kol mirtinai nusilaksit, toks jau Nevidonų gyvenimas, tokia Finansų meistro laimė. (*Nutyla ir užminga*)

PENKTAS VEIKSMAS

PIRMA SCENA

*Naktis. Ūbas miega. Ateina Ūbiėnė, bet jo nemato.
Visiškai tamsu*

ŪBIENĖ. Pagaliau aš saugioje vietoje. Aš čia viena, bet taip ir geriau. Kaip padūkusiai aš nėriau: visą Lenkiją perbėgau per keturias dienas! Visos bėdos ant mano galvos. Kai tik išjojo tas pilvūzas, einu į požemius lobių. Po valandžiukės manęs vos neužmuša akmenimis Ožislovas ir jo patrakusi 'gaujė'. Žūva mano meilusis palovinis Riebonas, kuris taip aistringai manęs geidė, jog alpuliavo iš smagumo mane pamatęs, ir net, anot kitų, manęs nematęs, o tai jau meilės viršūnė. Būtų davęsis perkertamas perpus dėl manęs, vargšas vaikinas. Ir tai įrodė, nes Ožislovas jį perkirto į keturias dalis. Čiku, čeku, čekšt! Och, maniau, kad man galas. Taigi ir dumiu iš paskutiniųjų, o įdūkus minia mane vejasi. Sprunku iš rūmų, bėgu prie Vislos, o visus tiltus užėmę priešai. Šoku į upę ir perplaukiu — turiu vilties, kad persekiotojai atsiliks. Iš visų pusių renkasi bajorai ir vejasi mane. Gal tūkstantį kartų vos nežuvau, apipulta lenkų, užsispyrusių mane nudobti. Galop suklaidinau įtūžėlius, keturias dienas bridau sniegais per savo buvusiąją karaliją ir, ačiū dievui, radau priebėgą šičia. Keturios dienos — nė lašo burnoj. Ožislovas man nedavė ramybės... Pagaliau išsigelbėjau. Och! Mirštu iš nuovargio ir šalčio. Tik norėčiau išgirsti, kas atsitiko mano storajam komediantui, atseit, mano garbingajam vyrui. Bet ir prisigrobiau iš jo finansų! Bet ir prisizėriau riksdalių! Apšvarinau jį kaip didelį! O jo finansų kuinas galavosi badu: retai tematė avižas, vargšelis. Och, šauni istorija. Bet, deja, praradau savo turtus! Jie Varšuvoj, tik kas juos pasiims?

ŪBAS (*iš lėto bunda*). Griebkit Ūbienę, nupiaukit driežuvį!
ŪBIENĖ. Viešpatie! Kur aš? Negi iš proto išsikrausčiau? Och,
viešpatie! Ne!

Man dangūs atiduoda

Brangiausią Ūbą — tą vienatinę paguodą.

Pasimeilinkime. Na, rubuiliuk tu mano, ar gerai išsimiegojai?

ŪBAS. Prastai! Tas lokys buvo baisiai neskanus. Ėdriųjų mūsų su kietaisiais; bet ėdrieji visiškai surijo ir suvirškino kietuosius — patys pamatysite, kai tik išauš. Girdite, taurieji paloviniai?

ŪBIENĖ. Ką jis tauškia? Dabar jis dar kvailesnis, negu tada, kai išjojo. Apie ką jis plepa?

ŪBAS. Katyti, Siukšliau, atsakykit, kad jus šrūdas griebtų! Kur jūs? Ak, bijau. Kas čia prašneko? Tikiuosi, ne lokys. Šrūdas! Kur mano degtukai? A! Netekau jų mūšyje.

ŪBIENĖ (*i šalį*). Pasinaudoję situacija ir tamsa, suvaidinkime antgamtinę šmėklą ir išgaukime iš jo pažadą, kad mums atleis mūsų vagištavimus.

ŪBAS. O šventas Antanai, čia gi kažkas šneka! Šimts paralių! Dedu galvą!

ŪBIENĖ (*storu balsu*). Taigi, pone Ūbai, kažkas iš tikro šneka, ir arkangelo trimitas, kuris prikels negyvėlius iš pelenų ir žemės dulkių, nebylotų kitaip! Klausykis du rūstaus balso. Tai švento Gabrieliaus balsas, ir jo patarimai išeis tau tik į gera.

ŪBAS. Och, kaipgis!

ŪBIENĖ. Nekliudyk man, arba aš nutilsiu, ir tuomet palydėsi makaulę.

ŪBAS. Cha! Makaušę! Jau tyliu, nė žodžio nebetarsiu. Kalbėk, ponია Šmėkla!

ŪBIENĖ. Jau sakėme, pone Ūbai, kad esi rubuillis!

ŪBAS. Rubuillis, rubuillis, šventa teisybė.

ŪBIENĖ. Tylėk, velniai tave griebtų!

ŪBAS. Betgi angelai nesikeikia!

ŪBIENĖ (*i šalį*). Šrūdas! (*Ūbui*) Ar esi vedęs, pone Ūbai?

ŪBAS. Nagi turiu tokią pasiutusią žiežulą!

ŪBIENĖ. Nori pasakyti, kad tai žavinga moteris.

ŪBAS. Baisenybė. Nežinia, už kurio galo griebti,— visur nagai kyšo,

ŪBIENĖ. Būk švelnus, pone Ūbai, ir jei imsi švelniai, pamatsi, jog ji nė kiek ne prastesnė už Kapujos Venerą.

ŪBAS. Kokią kapo Venerą?

ŪBIENĖ. Neklausai, pone Ūbai; malonėk ištempti ausis. (*Į ša-
lį*) Bet negaiškim, tuoj išauš. Pone Ūbai, tavo žmona žavi ir
jstabi, tačiau ji turi vieną ydą.

ŪBAS. Klystat, ponია, nėra tos ydos, kurios ji neturėtų.

ŪBIENĖ. Cit! Tavo žmona tau ištikima!

ŪBAS. Įdomu, kas gali jos įsigeisti. Tai ragana!

ŪBIENĖ. Negirtuoklė!

ŪBAS. Nuo tos dienos, kai paslėpiau rūsio raktą. Iki tol jau
aštuntą ryto ji svyrinėdavo ir atsiduodavo degtine. Dabar išsi-
kvėpinus heliotropu, bet trenkia nė kiek ne blogiau. Man, ži-
noma, nusispiaut. Bet dabar aš vienas svyrinėju!

ŪBIENĖ. Kvaišas daikte! Tavo žmona neima iš tavęs pinigų.

ŪBAS. Irgi pasakė!

ŪBIENĖ. Nenukniaukia nė skatiko!

ŪBAS. Šį tą galėtų paliudyti taurusis, nelaimingasis ponas
fuinansų kuinas, tris mėnesius nešertas, visą žygio metą temptas
už apynasrio per Ukrainą. Padvėsė pervargęs, vargšas gyvu-
lėlis!

ŪBIENĖ. Visa tai melas, tavo žmona šventa, o tu biaurybė.

ŪBAS. Visa tai tiesa. Mano žmona kekšė, o jūs avigalvė.

ŪBIENĖ. Atsargiau, Ūbai!

ŪBAS. A, tiesa, užmiršau, su kuo šneku. Ne, aš to nesakiau.

ŪBIENĖ. Tu nužudei Venceslavą.

ŪBAS. Aš čia nekaltas, garbės žodis, Ūbiene man įsakė.

ŪBIENĖ. Liepei užmušti Boleslovą ir Vladislovą.

ŪBAS. Taip jiems ir reikia! Lindo prie manęs muštis!

ŪBIENĖ. Nedavei Bordeliurui, ką buvai žadėjęs, o paskui jį
nužudei.

ŪBAS. Kad man geriau patinka pačiam valdyti Lietuvą. Dabar
nei jis valdo, nei aš. Atseit, ir čia esu nekaltas.

ŪBIENĖ. Tau liko tik vienas kelias visoms savo nuodėmėms
atpirkti.

ŪBAS. Koks? Esu itin linkęs tapti šventuoju, noriu vysku-
pauti ir matyti savo vardą kalendoriuje.

ŪBIENĖ. Turi atleisti Ūbienei, kad ji nušvilpė truputį pini-
gėlių.

ŪBAS. Ak, šitaip! Aš jai atleisiu, kada ji man viską atiduos, kada gerai iškaršiu jai kailį ir kada ji prikels iš numirusių mano finansų kuina.

ŪBIENĖ. Jis pamišęs dėl to kuino! Oi, pražuvau, jau švinta.

ŪBAS. Na, bet pagaliau, ačiū dievui, dabar tikrai žinau, kad mano brangioji žmonelė mane apvaginėjo. Žinau iš tikro šaltinio. Omnis a Deo scientia, atseit: omnis — bet koks, a Deo — pažinimas, scientia — iš dievo. Štai ir išsiaiškinau paslaptį. Bet ponija Šmėkla nutilo! Gaila, kad neturiu kuo jos pamylėti! Mielai malonu buvo klausytis, kai šnekėjo. Aure, jau švinta! Ak viešpatie, vardan mano finansų kuino, nagi čia Ūbienė!

ŪBIENĖ (*įžūliai*). Meluoja, aš tave iškeiksiu.

ŪBAS. Ak tu, maita!

ŪBIENĖ. Dievo tu nebijai!

ŪBAS. To tai jau per daug. Puikiai matau, kad čia tu, žiezula iškvėusai. Koks velnias čia tave atjojo?

ŪBIENĖ. Riebonas žuvo, o lenkai išvijo mane.

ŪBAS. O mane išvijo rusai: susitinkam kaip angelėliai.

ŪBIENĖ. Geriau sakyk, kad angelėlis susitiko asilą.

ŪBAS. Cha! Na, jis susitiks lepečkojį. (*Sviedžia į ją lokį*)

ŪBIENĖ (*lokio prislėgta*). O viešpatie! Siaubas! Oi, mirštu! Jis mane smaugia! Kandžioja! Ryja! Virškina!

ŪBAS. Kvaile, jis nudvėses! Och, o gal ir iš tikrųjų gyvas! Vajėzau, ne, nenudvėse, bėgam. (*Vėl užlipa ant uolos*) Pater noster qui es...

ŪBIENĖ (*išlindusi iš po lokio*). Kurgi jis?

ŪBAS. Vajėzau! Ji dar čia! Kvaišas daikte, negi aš niekaip tavęs neatsikratysiu? Ar tas lokys nudvėses?

ŪBIENĖ. Taip, kvaišas asile, šaltas kaip akmuo. Iš kur jis čia atsirado?

ŪBAS (*susigėdęs*). Nežinau. Ak ne, žinau! Jis norėjo suėsti Šiukšlių ir Katyti, o aš jį nudėjau vienu Pater noster smūgiu.

ŪBIENĖ. Šiukšlius, Katytis, Pater noster! Ką gi visa tai reiškia? Ar ne beprotis mano finansas?

ŪBAS. Sakau viską, kaip buvo! Ar ne višta mano ragana?

ŪBIENĖ. Papasakok man, Ūbai, kaip tu kariavai.

ŪBAS. Ne, šimts kalakutų, per ilga istorija. Tiek težinau, kad neabejotina mano drąsa man nieko nepadėjo: mane kūlė visi, kam patiko.

ŪBIENĖ. Negi ir lenkai?

ŪBAS. Jie rėkė: „Valio Venceslavui ir Ožislovui!“ Maniau, kad sudraskys mane į skutelius. Och, patrakėliai! Užmušė Renskį!

ŪBIENĖ. Kas man darbo! O žinotum, Ožislovas užmušė pavlovinį Rieboną!

ŪBAS. Kas man darbo! O paskui užmušė vargšą Leskį!

ŪBIENĖ. Kas man darbo!

ŪBAS. Na, kaip ten buvo, kaip ne, eik šen, šliundra! Klaupkis prieš savo poną. (*Griebia ją ir parklupdo*) Kankinsiu tave, kaip dar niekad.

ŪBIENĖ. Ū, ū, pone Ūbai!

ŪBAS. Och, och, ar tu baigsi pagaliau? Aš pradedu: išsukisiu nosį, nurausiu plaukus, medinę lazdelę prakišiu kiaurai ausis, smegenis ištrauksiu pro padus, išdraskysiu pasturgalį, dalinai ar net visiškai iščiulpsiu stuburo smegenis (o kad būtų galima šitaip iščiulpti tavo pasiutimą!), be to, dar prapiausiu plaukiamąją pūslę, ir pagaliau didžioji operacija: nurėšiu galvą kaip Jonui Krikštytojui,— ir viskas pagal švenčiausiąjį raštą: tiek Senąjį, tiek Naująjį testamentą, kurį sutvarkė, pataisė ir patobulino čia pat esantis Finansų meistras. Ar saldu tau, avigalve? (*Drasko ją*)

ŪBIENĖ. Meldžiu malonės, pone Ūbai.

Baisus trūkšmas ties olos anga

ANTRA SCENA

Tie patys ir Ožislovas, kuris su kareiviais įsiveržla į olą

OŽISLOVAS. Pirmyn, vyručiai! Tegyvuoja Lenkija!

ŪBAS. Och! Och! Lukterėk, pone Lenkauskai. Palauk, kol pribaisysiu savo brangiausiąją.

OŽISLOVAS (*smogia jam*). Še tau, baily, pašlemėke, dykaduoni, nekrikšte, turke!

ŪBAS (*atsikerta*). Še tau, nevidone lenkų pone, girgitone, tarakone, vėplione, galgone, šėtone!

ŪBIENĖ (*irgi kulia Ožislovą*). Še tau, kreivoli, mazgoli, uknoli, karvoli, paties velnio tu broli! (*Kareiviai puola Ūbą ir Ūbienę, šie ginasi kaip įmanydami*)

ŪBAS. Viešpatie! Koks smurtas!

ŪBIENĖ. Mes jums dar įspirsim, ponai lenkai.

ŪBAS. Kad man žvakigalis atkristų, ar tai kada nors baigsis, šimts kalakutų? Dar vienas? Och, jei čia būtų mano fuinansų kuinas!

OŽISLOVAS. Pliekit, pliekit smerkiau!

BALSAS UŽ KULISŲ. Tegyvuoja Ūbas, mūsų didis finansistas!

ŪBAS. Och! Šit jie. Valio! Šit Ūbai. Pirmyn, negaiškite, čia jūsų labai reikia, finansų ponai.

Įsiveržia paloviniai ir šoka į mūšį

KATYTIS. Lenkus — lauk!

ŠIUKŠLIUS. Ū! Stai ir vėl susitikom, finansų pone. Pirmyn, atakuokit be baimės, kad tik arčiau angos: kai jau būsime lauke, duok dieve kojas, ir baigta.

ŪBAS. O, į kojas — tai mano specialybė. Och! Kaip jis kaipojal

OŽISLOVAS. Dieve, aš sužeistas.

STANISLOVAS LEŠČINSKIS. Niekis, šviesiausias karaliau.

OŽISLOVAS. Ne, tik pritrenktas.

JANAS SOBIESKIS. Pliekit, pliekit smarkiau, tie pašlemėkai spraudžiasi prie išėjimo.

KATYTIS. Pirmyn, paskui mus. Viso to dėka aš jau matau dangų.

ŠIUKŠLIUS. Drąsiau, kilnūsiai Ūbai!

ŪBAS. Och, pridėjau kelnes. Pirmyn, pūzrabambiai prakeikti! Žudykit, piaukit, lupkit kailius, traiškykit, kad man šakaliukas nulūžtų! Ė, jų jau mažiau!

KATYTIS. Išėjimo saugoti liko tik du.

ŪBAS (*nudobia juos lokių*). Še vienam! Še kitam! Ech, išsprukom! Dumiam! Kas gyvas, paskui mane, greičiau!

TREČIA SCENA

Apsnigti Livonijos laukai. Abu Ūbai ir jų palyda bėga

ŪBAS. Cha! Ko gero, jie liovės vijęsi.

ŪBIENĖ. Taip, Ožislovas išvyko vainikuotis.

ŪBAS. Nepavydžiu jam tos karūnos.

ŪBIENĖ. Šventa teisybė, Ūbai.

Jie dingsta tolumoje

KETVIRTA SCENA

Baltijos jūra plaukiančio laivo denis. Dėnyje Ūbas ir visa jo gauja

LAIVO KAPITONAS. Ė, koks smagus vėjelis!

ŪBAS. Plaukiam stebuklingai sparčiai, kas tiesa, tai tiesa. Darom tikriausiai ne mažiau kaip milijoną mazgų per valandą, o tie mazgai tuo geri, kad jeigu tik sumezgei, tai nebeatsimegs. Tiesa, vėjas iš užpakalio.

ŠIUKŠLIUS. Apgailėtinas kvailys!

Viesulo gūsis, laivas pakrypstą, jūra putoja

ŪBAS. Och! Ach! Viešpatie švenčiausias! Tuoj apvirsim. Betgi tas laivas visai krypstą, jis apsivoš.

KAPITONAS. Visi pavėjui! Suvyniot foką!

ŪBAS. Och, ne! Ne, po galais! Nesibrukite visi į vieną šoną! Pavojinga. Suprantat, jei vėjas staiga papūs iš šono, visi nušėsim, mus suės žuvs.

KAPITONAS. Kliverį žemyn!

ŪBAS. Taigi, taigi, pirmyn! Aš skubu! Pirmyn, ar girdit? Tai tu, kapitone, galvijau tu, kaltas, kad nepriplaukėm uosto. Jau turėtume ten būti. Och, ką gi, aš imsiuos vadovauti — tada pamatysit! Aptakeluok! Pavėjui na-a, prieš vėją tpru! Bures išskleisk, bures suvyniok, vairą aukštyn, vairą žemyn, vairą į šoną. Matot, visai šauniai išeina. Plaukit skersai bangų, tada bus viskas kuo puikiausia.

Visi leipsta juokais, vėjas sustiprėja

KAPITONAS. Didijį foką nuleist, rifą surišt!

ŪBAS. Taip, neblogai, net visai gerai! Girdit, ponai iš įgulos? Didijį fraką nuleist, grifą iškišt. (*Keli nugriūva iš juoko. Banga persirita per denį*) Och, koks tvanas! Tai dėl to, kad be reikalo blaškomės.

ŪBIENĖ ir ŠIUKŠLIUS. Laivu po jūrą plaukioti smagu!

Kita banga ritasi per denį

ŠIUKŠLIUS (*permirkęs*). Saugokitės šėtono ir jo siurblio!

ŪBAS. Kelneri, duokš ko nors išgerti.

Visi susėda gerti

ŪBIENĖ. O, kokia laimė — netrukus pamatysim mieląją Prancūziją, mūsų senuosius bičiulius ir Mondragono pilį!

ŪBAS. Cha! Netrukus būsim ten. Greit priplauksim Elsinorą.

ŠIUKŠLIUS. Tiesiog atgyju pagalvojęs, kad vėl regėsiu savo brangiąją Ispaniją.

KATYTIS. Taip, ir apstulbinsim saviškius, nupasakoję įstačius savo nuotykius.

ŪBAS. Aiškus daiktas! O aš Paryžių leisiuos paskiriamas Finansų meistru.

ŪBIENĖ. Ne kitaip! Och! Koks smūgis!

KATYTIS. Nieko ypatingo, plaukiam aplinkui Elsinoro kyšulį.

ŠIUKŠLIUS. O dabar mūsų taurusis laivas visu spartumu kerta niūrias Šiaurės jūros bangas.

ŪBAS. Kraupi ir nesvetinga jūra, ji skalauja šalį, vardu Germanija, taip pavadintą todėl, kad visi tos šalies gyventojai yra germanai.

ŪBIENĖ. Čia tai bent erudicija. Sako, tai labai graži šalis.

ŪBAS. Ė ponai! Net jei būtų kuo gražiausia, vis vien tai nėra Lenkija. Jei nebūtų Lenkijos, nebūtų nė lenkų!